

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 20/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., T., zastúpenej advokátom JUDr. J. P., D., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 71/2008 z 29. septembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2009 doručená sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového

protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 71/2008 z 29. septembra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že:

«Žalobou podanou na Okresný súd Dolný Kubín v roku 2002 sa žalobca M. T., (ďalej len „žalobca“) domáhal voči sťažovateľovi ako žalovanému pozitívneho určujúceho výroku, ktorým by súd určil, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti zapísaných na LV č. 3924 k.ú. T., a to KN parcela č. 123 záhrady o výmere 838 m² a zastavané plochy a nádvoria o výmere 612 m², C KN parcela č. 124/1, zastavané plochy a nádvoria o výmere 949 m² a stavba súp. č. 118 Hotel L. postavená na pozemku C KN parcela č. 124/1 (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“).

Prvostupňový súd žalobu rozsudkom č. k. 3C/199/2006-379 zo dňa 30.04.2007 zamietol (pozn. jednalo sa v poradí už o druhý zamietavý prvostupňový rozsudok, kedy prvý zamietavý prvostupňový rozsudok bol potvrdený aj odvolacím súdom, avšak na základe podaného dovolania žalobcom bol tento zrušený a vec vrátená na nové konanie) a zamietnutie žaloby náležité skutkovo aj právne odôvodnil.

Odvolací súd na základe odvolania podaného žalobcom rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobe vyhovel a rozsudkom č. k. 10Co/213/2007 zo dňa 27.03.2008 určil, že vlastníkom sporných nehnuteľností je žalobca. V odôvodnení rozsudku poukázal na skutočnosť, že po rozhodnutí súdu prvého stupňa, ktorý vec skutkovo aj právne správne ustálil, bolo v odvolacom štádiu konania doplnením dokazovania preukázané, že vlastníkom (Slovenská republika) previedol sporné nehnuteľnosti na navrhovateľa, a teda sa týmto navrhovateľ stal vlastníkom a odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že návrhu na určenie vlastníctva vyhovel.

Dovolací súd dovolanie podané sťažovateľom zamietol rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 171/2008 zo dňa 29.09.2009. Dovolací súd v odôvodnení konštatoval, že nezistil vady konania taxatívne vymedzené v § 237 O.s.p. ani iné vady a vec z hľadiska meritórneho posúdil totožne so závermi odvolacieho súdu.»

Sťažovateľ uviedol, že je právom účastníka, aby obsahom ochrany jeho práva bolo aj to, aby sa vec prerokovala v dvojinstančnom konaní. To sa síce uskutočnilo, avšak odvolací súd založil svoje zmeňujúce rozhodnutie na skutkovej okolnosti preukazovanej až v štádiu odvolacieho konania, čo však nebolo predmetom dokazovania na súde prvého stupňa. Týmto konaním mu odvolací súd neumožnil vyjadriť sa ku všetkým vykonaným prvkom dokazovania, a teda nemal reálnu možnosť sa k ním vyjadriť. Toto považoval za procesnú vadu, ktorá závažne zasiahla do jeho práv. Ďalej tvrdil, že odvolací súd porušil procesné pravidlá tým, že vykonal dokazovanie na skutočnosť, ktorá nebola tvrdená žalobcom v odvolaní. Ak dovolací súd opomenul tieto skutočnosti, potom taktiež porušil zákon, aj keď na tieto skutočnosti upozorňoval a podrobne ich rozviedol. Preto považoval rozhodnutie dovolacieho súdu za arbitrárne a svojvoľné. V ďalšom sťažovateľ poukazoval na znenie príslušných zákonov, na ich výklad a nejasnosti pri ich výklade, pričom tvrdil, že dovolací súd použil nesprávne právne závery. Navrhol, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„1. Rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k. 4 Cdo 171/2008 zo dňa 29.09.2009 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde a tiež základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy SR spočívajúce v práve každého vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.

2. Rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k. 4 Cdo 171/2008 zo dňa 29.09.2009 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. na rovnaký obsah a ochranu vlastníckeho práva a tiež základné právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na rovnaký obsah a ochranu vlastníckeho práva a v práve pokojne užívať svoj majetok.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 4 Cdo 171/2008 zo dňa 29.09.2009 a vec vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

4. Zároveň sťažovateľ žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia o výške 292,38 € a túto poukázať právnomu zástupcovi sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2008 z 29. septembra 2009 došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali sa následok porušenia základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že:

«Najvyšší súd predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu väd konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O.s.p. a iných väd, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zistil, že z obsahu spisu žiadne takéto vady nevyplývajú. Za neopodstatnenú považoval námietku dovolateľky o odňatí možnosti konať pred súdom, ku ktorému malo dôjsť tým, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch. Možnosť zmeny rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom výslovne predpokladá ustanovenie § 220 O.s.p., v zmysle ktorého odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na jeho zrušenie. Zmena prvostupňového rozsudku prichádza do úvahy nielen v prípadoch nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa pri inak správne zistenom skutkovom stave, ale aj v prípadoch, v ktorých odvolací súd doplnil dokazovanie za podmienok vyplývajúcich z ustanovenia § 213 ods. 4 O.s.p. a v dôsledku toho v zmysle § 213 ods. 1 O.s.p. nebol viazaný skutkovým stavom zisteným prvostupňovým súdom. Postup odvolacieho súdu dôsledne rešpektujúci uvedené ustanovenia, o ktorých platí prezumpcia ústavnosti, nemôže byť porušením zásad spravodlivého procesu a teda odňatím možnosti konať pred súdom.

Správny bol aj postup odvolacieho súdu pokiaľ doplnil dokazovanie vykonaním dôkazov navrhnutých žalobcom až v štádiu odvolacieho konania na preukázanie skutočností, ktoré nastali po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa, resp. až po podaní odvolania. Keďže tieto skutočnosti nastali až po podaní odvolania a uplynutí odvolacej lehoty, bolo zrejmé, že žalobca ich bez svojej viny nemohol označiť nielen do rozhodnutia súdu prvého stupňa, ale ani do uplynutia odvolacej lehoty. Vychádzajúc zo zásady vyplývajúcej z ustanovenia § 154 ods. 1 O.s.p., podľa ktorej pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia a majúci na zreteli účel občianskeho súdneho konania, ktorým je zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov, odvolací súd bol oprávnený doplniť dokazovanie na preukázanie skutočností, ktoré mali nastať až v štádiu odvolacieho konania a ktoré sa mohli, vzhľadom na predmet konania, významne dotknúť hmotnoprávnej sféry žalobcu z hľadiska ním tvrdeného vlastníckeho práva. Nedôvodná bola aj námietka dovolateľky o podaní odvolania neoprávnenou osobou. Z obsahu podaného odvolania nemožno mať pochybnosti, že bolo podané v mene žalobcu a dodatočným predložením plnomocenstva riadne udeleného žalobcom pre jeho zástupkyňu, ktorá odvolanie podpísala, spĺňal tento opravný prostriedok všetky zákonom požadované náležitosti.

Následne sa dovolací súd zaoberal správnosťou napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, a to správneho právneho posúdenia veci. Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva na zistený skutkový stav alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie.

V preskúmvanej veci žalobca vyvodzoval svoje vlastnícke právo k označeným nehnuteľnostiam zo zákona o majetku obcí. Odvolací súd preto správne skúmal existenciu podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcom podľa tohto zákona.

Veci, ku ktorým patrilo právo hospodárenia štátnym podnikom, rozpočtovým, príspevkovým organizáciám a drobným prevádzkárňam národných výborov, ku ktorým prešla zakladateľská alebo zriaďovateľská funkcia na obec podľa osobitného predpisu, prechádzajú z majetku Slovenskej republiky do vlastníctva obce, na území ktorej sa nachádzajú (§ 2 ods. 2 veta prvá zákona o majetku obcí).

Veci uvedené v odseku 2 podliehajúce prevodom vlastníctva na iné právnické a fyzické osoby podľa osobitných predpisov, sa stanú majetkom obce potom, čo sa podľa týchto predpisov rozhodne, že sa nezaradia do zoznamu prevádzkových jednotiek určených

na účely prevodu vlastníctva alebo ak sa z tohto zoznamu vylúčia, ako aj tie veci, ktoré sa nevydražia ani v opakovanej dražbe. Tieto veci nadobudne obec odovzdaním a ich prevzatím (§ 2 ods. 6 veta prvá a druhá zákona o majetku obcí).

Citované ustanovenia zákona o majetku obcí odvolací súd v predmetnej veci správne interpretoval a správne ich aplikoval na skutkový stav tak, ako bol tento zistený po doplnení dokazovania v odvolacom konaní. Aj podľa názoru dovolacieho súdu žalobca v priebehu odvolacieho konania v dôsledku odovzdania a prevzatia nehnuteľností, ku ktorým sa domáhal určenia vlastníckeho práva, nadobudol k nim vlastnícke právo. Dokazovaním vykonaným oboma súdmi bolo z hľadiska skutkového zistené, že nehnuteľnosti, ku ktorým sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva, boli pôvodne ako majetok štátu – Slovenskej republiky – v správe R. D., š.p. so sídlom v D. (ďalej len „R.“). Tento subjekt vstúpil do likvidácie dňom 1.10.1991 na základe uznesenia Mestskej rady Mesta D. č. 73/91 z 26.9.1991. Kúpnu zmluvou z 9.3.1992 R. odpredali predmetné nehnuteľnosti obchodnej spoločnosti S. s.r.o., keď už predtým na dražbe vykonanej dňa 28.12.1991 boli vydražené touto spoločnosťou. Právoplatným rozsudkom Okresného súdu Dolný Kubín, pobočka Námestovo z 20.8.1996 č.k. 4 C 239/93-106, potvrdeného rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28.1.1997 sp. zn. 16 Co 4402/96, bola určená neplatnosť uvedenej kúpnej zmluvy. Vlastnícke právo žalovanej k označeným nehnuteľnostiam bolo zapísané do katastra nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy z 1.2.2002 uzavretej medzi ňou ako kupujúcou a spoločnosťou S. s.r.o. ako predávajúcou. Zo skutkových zistení ďalej vyplynulo, že dražba vykonaná 28.12.1991 nebola dražbou podľa zákona č. 427/1990 Zb., ale len úkonom vykonaným na žiadosť likvidátora R. za účelom speňažovania majetku tohto štátneho podniku, a že nehnuteľnosti neboli ako prevádzková jednotka zahrnuté do zoznamu prevádzkových jednotiek, ktoré R. ešte pred vstupom do likvidácie ponúkli na predaj vo verejnej dražbe postupom podľa zákona č. 427/1990 Zb. Takto zistený skutkový stav umožňoval právny záver, že sporné nehnuteľnosti neprestali byť majetkom štátu (keďže nebol preukázaný žiaden platný právny úkon a ani iná právna skutočnosť ako napr. vydržanie, ktorým by bol štát vlastnícke právo stratil), že ich správcom sa po zániku R. ako pôvodného správcu a po zániku Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky stalo Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (§ 47c ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby) a že tento

správca bol oprávnený v zmysle § 2 ods. 2 vyhlášky č. 364/2000 Z.z. uzavrieť so žalobcom delimitačný protokol o odovzdaní a prevzatí tohto majetku štátu. Dovolací súd považuje za správny aj právny záver odvolacieho súdu, že neuvedenie niektorých prevádzkových jednotiek v zozname prevádzkových jednotiek určených na predaj postupom podľa zákona č. 427/1990 Zb. treba považovať za rozhodnutie o ich nezaradení do tohto zoznamu. Zákon č. 427/1990 Zb., na ktorý odkazuje § 2 ods. 6 zákona o majetku obcí, totiž v žiadnom zo svojich ustanovení nepredpokladal vyhotovovanie zoznamu prevádzkových jednotiek nezaradených na predaj podľa tohto zákona, a v tomto zmysle ani rozhodovanie o ich nezaradení, ale výslovne upravoval len vyhotovenie a potvrdenie zoznamu prevádzkových jednotiek určených na tento predaj a náležitosti takéhoto zoznamu. Právny záver odvolacieho súdu o splnení podmienok pre prechod označeného majetku štátu do vlastníctva žalobcu v zmysle § 2 ods. 6 zákona o majetku obcí nie je v rozpore ani s právnymi závermi uvedenými v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 15/96, na ktorý poukazovala dovolateľka, pretože v prejednávanej veci, ako už bolo uvedené, nedošlo k platnému prevodu majetku štátu v rámci likvidácie štátneho podniku, ktorý bol pôvodne správcom tohto majetku, a tak nebolo potrebné riešiť otázku prípadnej konkurencie medzi prevodom vlastníctva k majetku štátu v rámci likvidácie štátneho podniku a prechodom tohto vlastníctva na obec v zmysle zákona o majetku obcí.»

Podľa názoru ústavného súdu uvedený postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho názoru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa so skutkovým hodnotením a následne s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom skutkových omylov a právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou a kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne

neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať iba v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný výklad najvyšším súdom takého nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na uvedené závery zo skutočností, ktoré sťažovateľ so svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia ním označených ďalších základných práv najmä podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2010